

**Голові спеціалізованої вченої ради
Д 29.053.03 у ДЗ «Луганський
національний університет
імені Тараса Шевченка»**

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора О.М. Галуса на дисертаційне дослідження Калініної Олени Геннадіївни **«Система управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США»**, поданого на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія і методика управління освітою

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Тема дисертаційного дослідження Калініної Олени Геннадіївни є *актуальною* з кількох причин. *По-перше*, соціокультурні перетворення сучасної світової цивілізації спонукають до реформування та модернізації освітніх систем, в тому числі вищої освіти, з метою професійної підготовки висококваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці. *По-друге*, важливим є запозичення позитивного світового досвіду щодо забезпечення якості вищої освіти для вітчизняних вишів. *По-третє*, актуальною є проблема створення дієвої, інноваційної системи управління якістю вищої освіти, здатної оперативно реагувати на виклики сучасності.

Тому комплексне дослідження відповідного світового, зокрема американського, досвіду, є вкрай назрілим, очікуваним, соціально запитаним і значущим. Зважаючи на це, можна констатувати, що актуальність дослідження обґрунтована автором на достатньо переконливому рівні, а тема дослідження є актуальною і спрямованою на розв'язання назрілих потреб вітчизняної вищої освіти.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Найсуттєвіші наукові та практичні результати, одержані здобувачем, викладено в загальних висновках та повною мірою висвітлено в опублікованих

працях. Обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих дисертантом, підтверджено результатами дослідження і в цілому не викликають сумніву.

Логічною і обґрунтованою є структура дисертації, яка представлена вступом, двома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Кожен розділ спрямований на вирішення дослідницьких завдань для реалізації мети дослідження, а підсумком є рекомендації та висновки.

Серед переваг дисертаційної роботи її чітка структурованість та взаємоузгодженість ключових компонентів – об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків дослідження, що детерміновані основним текстом дисертації. Це надає дисертації цілісності і завершеності. Збалансованою є тематика двох її розділів.

Логічно гармонізовану послідовність становлять такі *розділи* дисертації:

Розділ 1 *«Теоретичні основи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США»*. У розділі виявлено ступінь розробленості проблем управління якістю вищої освіти у сучасній вітчизняній та зарубіжній науці; здійснено теоретичний аналіз основних понять, які характеризують проблему управління якістю освіти у вишах США; визначено основні підходи до управління якістю вищої освіти в США.

Розділ 2 *«Управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США»*. У розділі охарактеризовано сучасний стан управління якістю освіти у вишах США, встановлено показники якості освіти та принципи управління якістю вищої освіти США, описано процедури внутрішнього управління якістю вищої освіти в США та визначено можливості використання американського досвіду у формуванні системи управління якістю освіти вітчизняних вишів.

3. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Достовірність, об'єктивність і надійність результатів дослідження не викликають сумнівів, оскільки гарантовані залученням комплексу методів.

Положення, які сформульовано дисертантом, достатньо обґрунтовано. Висновки та рекомендації, презентовані в роботі, базуються на застосуванні таких методів дослідження як теоретичний аналіз і синтез, завдяки яким здійснено порівняльно-зіставний аналіз і узагальнення з метою систематизації й узагальнення поглядів науковців; понятійно-термінологічний метод – для конкретизації понятійно-категоріального поля дослідження; системно-компонентний – для визначення основних елементів системи управління якістю освіти; системно-структурний – для з'ясування зв'язків між елементами цієї системи; системно-функціональний – для встановлення соціально замовлених функцій цієї системи; системно-історичний – для дослідження процесу становлення управління якістю вищої освіти; предметно-хронологічної ретроспекції – для дослідження змін у теорії та практиці управління якістю вищої освіти в США; порівняння – при виявленні загальних та специфічних характеристик систем управління якістю освіти у вишах США та України.

4. Наукова новизна результатів дослідження і повнота їх викладу в опублікованих працях.

Ознайомлення із текстом дисертації, автореферату, змістом публікацій Калініної О.Г. дає змогу констатувати таке.

Виконана робота дає вагому інформацію щодо системи управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США. Поміж найсуттєвіших отриманих наукових результатів слід зазначити такі: *вперше* зроблено комплексне дослідження системи управління якістю вищої освіти США, визначено подібне і відмінне в організації управління якістю освіти в США та України (ступінь автономії університетів, характер акредитації, рівень взаємодії вишів з ринком праці, орієнтація внутрішніх систем управління якістю, ступінь відкритості інформації щодо результатів діяльності вишів), встановлено можливість

впровадження ідей американського досвіду у вітчизняну педагогічну практику; *удосконалено* розуміння основних показників якості (показники результативності діяльності ВНЗ, рівного доступу до вищої освіти, якості професорсько-викладацького складу, фінансові показники), принципів (чітке розуміння місії і бачення університету всіма учасниками освітнього процесу, ефективне керівництво і процеси управління на всіх рівнях, регулярна оцінка і вдосконалення програм та послуг, визначення потреб споживачів з орієнтиром для прийняття рішень) та процедур управління якістю вищої освіти, які використовуються у вишах США.

Дослідницькі результати відображено у 7 наукових публікаціях, в тому числі 5 – у наукових фахових виданнях (з них 1 – у зарубіжному виданні), 2 статті – у збірниках матеріалів конференцій.

Позитивним є опрацювання автором дисертації значної джерельної бази, яка включає національні та інституційні нормативні документи, що регламентують якість вищої освіти, ґрунтовні праці вітчизняних та зарубіжних науковців з проблеми дослідження, періодичну й суспільно-політичну періодику, матеріали з фондів ряду бібліотек ВНЗ, мережі Інтернет.

5. Практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційного дослідження має практичне значення, яке полягає у тому, що його результати можуть бути використані керівниками навчальних закладів при побудові системи управління якістю освіти на інституціональному рівні, а також для розробки ефективної стратегії підвищення якості освіти як окремих суб'єктів, так і всієї системи управління. Результати дослідження можуть бути використані викладачами вишів для читання курсів лекцій, в організації самостійної роботи, при розробці програм та навчальних курсів в системі стажування викладачів та управлінських кадрів різних рівнів.

Аналіз дисертаційного дослідження свідчить про те, що Калініна Олена Геннадіївна досягла достатнього рівня дослідницького професіоналізму. Вона

продемонструвала самостійність кваліфікованого вченого, спроможного вирішувати важливу наукову проблему, забезпечувати переконливість отриманих результатів, указувати на доцільність нових напрямів досліджень прикладного характеру.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Хоча виконана дисертаційна робота заслуговує високої оцінки, однак варто зробити деякі зауваження й побажання:

1. Є деяка неузгодженість у змісті автореферату. Так, на с. 10-11 автореферату автор стверджує про особливу роль комплексного підходу до управління якістю вищої освіти США, проте на с. 16 зазначається про пріоритети системного і процесного підходів.

2. Варто було б в авторефераті прописати суперечності, які зазначено у дисертації (с. 7).

3. Автору варто було б на прикладі окремого американського університету або штату представити модель управління якістю освіти.

4. У підрозділі 2.4., де йдеться про можливості використання американського досвіду в управлінні якістю підготовки спеціалістів у вітчизняній системі вищої освіти, автором більше уваги приділено відмінностям і недостатньо висвітлено спільні риси у системах вищої освіти цих країн в контексті проблеми дослідження.

5. В анотації автореферату (с.19-20) автор зазначає про теоретичний, методологічний і практичний центри. Проте у дисертації на це не акцентується увага.

6. У дисертації зустрічається багато скорочень (аббревіатур) українською та англійською мовами, які варто було б розмістити у «Переліку умовних позначень».

Втім зазначені зауваження і побажання не змінюють високу підсумкову оцінку даної дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що дисертація «Система управління якістю освіти у вищих навчальних закладах США» виконана на належному теоретико-методологічному рівні, є оригінальним, завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке розв'язує вагому наукову проблему, має важливе теоретичне і практичне значення і за своєю обґрунтованістю та науковою значущістю отриманих результатів відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій (пунктів 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567), паспорту спеціальності «теорія і методика управління освітою», а її автор Калініна Олена Геннадіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою.

Доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

О.М. Галус

Підпис Галуса О.М. засвідчую

Начальник відділу кадрів ХГПА

В.М. Барановська